

Opsamling på udvalgenes hørings svar til Københavns Sundhedspolitik 2015-2025 og handleplaner

Udkast til Københavns Kommunes Sundhedspolitik 2015-2025 samt handleplaner for psykisk sundhed og mod misbrug af alkohol og hash, blev behandlet på Sundheds- og Omsorgsudvalgets møde den 14. august. Udkastet til sundhedspolitik og handleplaner blev efterfølgende sendt i tidlig høring i de øvrige udvalg med henblik på at opnå et tæt samarbejde om udarbejdelsen af handleplanerne og sikre københavnere en sammenhængende indsats på tværs af forvaltningsområder.

Hørings svarene er behandlet på følgende udvalgsmøder:

- Socialudvalget den 8. oktober 2014:
Foretræde v. Folkesundhedschef Katrine Schjønning
- Beskæftigelses- og Integrationsudvalget den 20. oktober 2014:
Foretræde v. Folkesundhedschef Katrine Schjønning
- Kultur- og Fritidsudvalget den 23. oktober 2014
- Teknik- og Miljøudvalget den 27. oktober 2014
- Børne- og Ungdomsudvalget den 5. november 2014:
Foretræde v. Folkesundhedschef Katrine Schjønning
- Økonomiudvalget den 18. november 2014

Nedenstående er Sundheds- og Omsorgsforvaltningens sammenfatning af udvalgenes hørings svar samt opsamling på, hvordan input og forslag er indarbejdet i de udkast til sundhedspolitik og handleplaner, som drøftes på mødet i Sundheds- og Omsorgsudvalget den 11. december 2014 med henblik på offentlig høring i perioden 5. januar-26. februar 2015.

17-11-2014

Sagsnr.
2014-0003602

Dokumentnr.
2014-0003602-32

Sagsbehandler
Melissa Holmes/ Mikkel
Bernt Nielsen

**Folkesundhed
København
Center for Sundhed**

Sjællandsgade 40I, 3
2200 København N

Telefon
3530 3561

E-mail
Z13S@suf.kk.dk

EAN nummer
5798009290359

www.kk.dk

Socialudvalgets høringsvar

Socialudvalget udtrykker tilfredshed med at blive inddraget tidligt i arbejdet med sundhedspolitikken, fordi det styrker mulighederne for et kvalificeret samarbejde på tværs af forvaltningerne til gavn for københavnere.

Mål og principper

Socialudvalget bifalder sundhedspolitikken vision, mål og principper, som har et meningsfuldt overlap med Socialudvalgets pejlemærke om livskvalitet. Sundhedspolitikken fokus på forebyggelse og tidlige indsatser falder godt i tråd med principperne i Socialudvalgets Grundlagspapir, ligesom Socialudvalget bifalder tilgangen om sundhed som middel til et godt liv.

Socialt udsatte og sundhed

Socialudvalget påpeger, at Socialforvaltningens sundhedstilbud ikke bør udvikle sig til et parallelt system for sårbare borgere, men at det bør være intentionen i sundhedspolitikken at sikre, at normalsystemets ydelser og kompetencer også kommer de socialt udsatte til gode. Et styrket samarbejde mellem normalsystemet og specialområdet er en forudsætning for øget forebyggelse og tidlig indsats. Konkret kan der være øget fokus på socialt udsattes brug af eksempelvis ydelser i Sundhedshusene og af plejehjem.

Forebyggelse og behandling

Socialudvalget bifalder sundhedspolitikken fokus på forebyggelse og tidlig indsats. Selv om hidtidig erfaring og evidens viser, at forebyggelse er svært, bør det ikke afholde København fra at afprøve nye veje. Samtidig bør der være fokus på, at der fortsat vil være mange københavnere, der har behov for støtte, behandling og omsorg.

I Socialudvalgets optik er forebyggelse en integreret del af indsatserne. Eksempelvis kan behandling af et alkoholmisbrug kombineret med indsatser i familien forebygge behandlingsbehov hos børn. Socialudvalget ser meget gerne, at sundhedspolitikken vægter forebyggelse, og gør det på grundlag af viden om, hvornår og hvor det giver størst effekt at gribe ind.

Samarbejde

Socialudvalget peger på mulighederne i velfærdsteknologi, hvor potentialet i forhold til syge og udsatte borgere med fordel kan være et fokusområde for samarbejde på tværs af forvaltningerne.

Socialudvalget fremhæver samarbejdet mellem Socialforvaltningen og Sundheds- og Omsorgsforvaltningen i forbindelse med B2015 om fælles opsøgende indsatser på ungdomsuddannelserne, som et godt eksempel på, hvordan den tidlige indsats kan blive løftet i et samarbejde. Socialudvalget ønsker at fastholde og udvikle samarbejdet i takt med sundhedspolitikken implementering.

Handleplan mod misbrug af alkohol og hash

Socialudvalget foreslår, at ændre fokus og overskrift så handleplanen hedder 'Handleplan mod misbrug af alkohol og stoffer', da der i forvaltningens opgaveløsning ikke er markante skel mellem hash og andre illegale rusmidler.

Socialudvalget er meget positive overfor handleplanens fokus på tidlig indsats, familier og unge, som omfattes i spor 1 og 2. Socialforvaltningen har fokus på tidlig opsporing, og har en vifte af behandlingstilbud og opsøgende indsatser til målgruppen samt en familieorienteret indsats, og ønsker derfor at få integreret dette fokus i handleplanen. Det vil øge fokus på Socialudvalgets mål og forvaltningens kerneydelser, og identifikationen med sundhedspolitikken vil kunne øges.

Socialudvalget bemærker, at videnspapiret for alkohol og hash skal kvalificeres, hvis stofområdet integreres i handleplanen.

Handleplan for psykisk sundhed

Socialudvalget vurderer, at handleplanen taler ind i hverdagen for mange af de københavnere, som Socialforvaltningen arbejder med. De foreslår at følgende fem punkter inddrages/tydeliggøres i handleplanen:

1. Begrebet 'Recovery'
2. Stress udvides til et bredere begreb om psykisk sundhed og psykiske lidelser
3. Dobbelt diagnose-problematikken som et forhold, der skal arbejdes med
4. Samspil og snitflader med/til praktiserende læger og regionen
5. Det eksisterende samarbejde imellem forvaltningerne om velfærdsteknologi.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig, at der er behov for at tydeliggøre i sundhedspolitikken, at hensigten ikke er at oprette et parallelt sundhedssystem for udsatte borgere, men derimod at sikre, at det eksisterende sundhedssystem er indrettet til at favne dem, og at vi har et særligt fokus på sårbare borgere i både opsporing, tidlige indsatser, behandling og rehabilitering.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig samtidigt, at det skal tydeliggøres i sundhedspolitikken, at det er vigtigt både at have fokus på forebyggelse og tidlige indsatser, og på at sikre at dem, der har brug for behandling, får den rette indsats og støtte så tidligt som muligt.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen er enige i at udvide handleplanen mod misbrug af alkohol og hash til at omfatte stoffer. Det udvidede fokus indarbejdes i handleplan og videnspapir på baggrund af input fra Socialforvaltningen. Derudover indarbejdes det familieorienterede fokus i handleplanens spor 1 og spor 3, ligesom behandlingsindsatsen indarbejdes i spor 3. Desuden tilføjes tidlig indsats i forhold til hash, andre rusmidler og psykisk sundhed under spor 2.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen indarbejder de fem forslag fra Socialudvalget til handleplanen for psykisk sundhed på baggrund af input fra Socialforvaltningen.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets hørings svar

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget vurderer, at sundhedspolitikken har mange positive elementer. Udvalget noterer sig med tilfredshed, at sundhed opfattes som et middel og ikke et mål i sig selv, idet udvalget anser forbedret sundhed som et skridt på vejen til øget arbejdsmarkedstilknøytning for ledige med helbredsproblemer. Da begge udvalg således har samme tilgang til sundhed kan det medføre, at sundhedsindsatser i højere grad kan understøtte beskæftigelsesindsatsen.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget finder det positivt at psykisk og fysisk sundhed ligestilles, så ledige med psykiske lidelser kan få samme muligheder som fysisk syge. En stigende del af kontant-hjælpsmodtagerne har psykiske lidelser, og der er behov for en særlig indsats for at øge deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

Udvalget anerkender, at sundhedspolitikken har fokus på at tilbyde en differentieret indsats, så forskellige udsatte gruppers behov tilgodeses. Tilgangen understøtter Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningens fokus på individuelt tilrettelagte forløb for ledige, samt Københavns Kommunes Strategi for fremme af lige muligheder.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget finder det gavnligt, at der lægges op til et styrket samarbejde på tværs af forvaltningerne, samt en mere sammenhængende sundhedsindsats. Særligt samarbejdet med Region Hovedstaden og almen praksis skal styrkes.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget opfordrer til at sundhedspolitikken også får fokus på indsatser til tackling og mestring af forskellige sundhedsmæssige problemstillinger, som kan bidrage til at øge syge lediges tilknytning til arbejdsmarkedet.

Handleplaner

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget anerkender, at Sundheds- og Omsorgsudvalget har udarbejdet handleplaner for hhv. psykisk sygdom og misbrug af alkohol og hash, da disse er udfordringer som særligt en stor del af aktivitetsparate borgere lider under. Særligt handleplanen for bedre psykisk sundhed rummer mange gode elementer, der understøtter beskæftigelsesindsatsen.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget bemærker, at sundhedsindsatserne i handleplanerne bør tænkes sammen med de store reformer på beskæftigelsesområdet, herunder Før tidspensions- og fleksjobreformer

men og Sygedagpengereformen, hvor der i forvejen eksisterer et samarbejde, fx i rehabiliteringsteams.

Udvalget bemærker desuden, at det vil styrke samarbejdet med Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen, hvis de tilbud som Sundheds- og Omsorgsudvalget iværksætter, kan indgå som en del af den beskæftigelsesfremmende indsats og kan fungere efter samme vilkår som tilbud efter Lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.

Handleplan mod misbrug af alkohol og hash

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget foreslår følgende tre igangværende/kommende indsatser til handleplanen:

1. Rådgivning for unge med misbrug af hash på CKB i samarbejde med U-Turn (i 2015-2018)
2. Screeningsamtaler i forhold til misbrugsbehandling (Ledsagerprojektet)
3. Forsøg med lokalt forankrede beskæftigelsesindsatser (Kgs Eng-have og Vesterbro)

Handleplan for psykisk sundhed

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget foreslår følgende fire eksisterende indsatser til handleplanen:

4. Intensivt afklarings- og vejledningsforløb i uddannelsesmiljøet på Center for Kompetence og Brobygning
5. Tilbud til unge, aktivitetsparate uddannelseshjælpsmodtagere med lettere psykiske lidelser
6. Sundhedsguides fra Ungecentret i Jobcenter København
7. Samarbejdet mellem Ungecentret i Jobcenter København og Forebyggelsescentrene i SUF om psykologsamtaler for psykisk sårbare unge

Beskæftigelses- og Integrationsudvalget foreslår følgende nye indsatser i handleplanen:

8. At stigningen i antallet af psykisk sårbare på kontanthjælp, der ikke er syge nok til at blive behandlet i Regionen eller som afventer behandling, adresseres
9. Etablering af et tværfagligt samarbejde mellem BIF, SUF, SOF og Psykiatrifonden med det formål at borgerne får målrettet hjælp til at vende tilbage til arbejdsmarkedet eller uddannelse
10. En forebyggende indsats, der skal gøre arbejdspladser mere robuste og styrke den enkelte medarbejders muligheder for at håndtere mentale udfordringer

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig opfordringen til at sundhedspolitikken også får fokus på indsatser til tackling og mestring af sundhedsmæssige udfordringer. Det indarbejdes i sundhedspolitikken og integreres i handleplanen for psykisk sundhed i spor 2 om støtte ved langvarig stress.

Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets tre forslag til handleplanen mod misbrug af alkohol og hash indarbejdes i spor 2 om unge og spor 3 om bedre hjælp til storforbrugere.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig Beskæftigelses- og Integrationsudvalgets opfordring til, at sundhedsindsatserne tænkes sammen med de store reformer på beskæftigelsesområdet, hvilket indskrives som indsatspunkt i handleplanen for psykisk sundhed i sporet om børn og unge. Det samme gælder forslagene 4, 6 og 7. Forslag 5, 8 og 9 indsættes som indsatspunkter i sporet om støtte til københavnere med stress, og forslag 10 indskrives i sporet om tiltag på arbejdspladsen.

Teknik- og Miljøudvalgets hørings svar

Teknik- og Miljøudvalget vurderer, at sundhedspolitikken sætter en vigtig dagsorden for de kommende 10 års sundhedsindsatser i Københavns Kommune.

Udvalget bemærker, at sundhedspolitikken tager udgangspunkt i en sammenhængende indsats, hvor kommunen på tværs af sektorer, vil styrke sundheden for københavnere. De finder det positivt, at politikken har fokus på byens fysiske indretning og på indsatser, der tager udgangspunkt i københavnernes hverdag og brug af byen.

Teknik- og Miljøudvalget vil gerne bidrage til realiseringen af denne målsætning, og bemærker, at der allerede i dag indenfor fx byplanlægningen, arbejdet i byens udsatte områder og i håndhævelsen af regler indenfor miljølovgivningen gives et væsentligt bidrag til at højne sundheden i København.

Byens indretning

Teknik- og Miljøudvalget vurderer, at byens fysiske indretning har en tæt sammenhæng til københavnernes sundhed, fx det veludviklede net af cykelstier i byen, bylivsstrategien 'Metropol for Mennesker' og ved at skabe byliv i børnehøjde. Udvalget ser derfor gerne, at sundhedspolitikken i højere grad fremhæver sammenhængen mellem indretningen af byens rum og sundhedstilstanden, og at der som led i politikken tænkes i metoder til at evaluere og dokumentere de sundhedsmæssige effekter af investeringer i fx aktive legepladser, parker, cykelstier og lignende sundhedsfremmende fysiske indretninger.

Områdefornyelsen

Teknik- og Miljøudvalget ser muligheder for at styrke områdefornyelseens rolle i sundhedspolitikken, ved at de bidrager til at samle de lokale indsatser, gennemføre forsøg og evt. ressourcemæssigt understøtte tiltagene. Områdefornyelserne kan samtidig bidrage med eksempelvis konkrete projekter indenfor sundhedspolitikens områder.

Udvalget fremhæver derfor områdefornyelserne som væsentlige samarbejdspartnere med tætte samarbejdsflader til lokale institutioner og indsatser under Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, men også under både Børne- og Ungdomsforvaltningen, Socialforvaltningen, og Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

Støj og luftforurening

Teknik- og Miljøudvalget vurderer, at støj- og luftforureningsproblematikker skal have et større fokus i sundhedspolitikken, da støjgener øger risikoen for at udvikle forskellige sygdomme, og luftforurening har skadelige virkninger på helbredet, såvel som store samfundsøkonomiske omkostninger.

Teknik- og Miljøudvalget bemærker i den sammenhæng, at København særligt har udfordringer i forhold til luftforurening, der kommer fra udlandet og andre kommuner. Teknik- og Miljøforvaltningen inddrager viden om luftforurening ved udarbejdelse af lokalplaner, så kommende daginstitutioner, skoler, boliger og virksomheder udsættes mindst muligt for forureningen. Udvalget bemærker, at sundhedspolitikken kunne bidrage med analyser og forslag til løsninger, i forhold til denne udfordring.

Handleplaner

Teknik- og Miljøudvalget vurderer, at der med valget af de nuværende handleplaner, ikke er de store berøringsflader med udvalgets områder. Udvalget har derfor ingen bemærkninger til de konkrete handleplaner for psykisk sundhed og mod misbrug af alkohol og hash. De ønsker i stedet, at blive inddraget i fremtidige handleplaner, så længe det har samspil med udvalgets områder.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig, at Teknik- og Miljøudvalget gerne ser, at sundhedspolitikken i højere grad fremhæver sammenhængen mellem indretningen af byens rum og sundhedstilstanden, samt har større fokus på støj og luftforureningsproblematikker. Dette tydeliggøres i sundhedspolitikken.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig også Teknik- og Miljøudvalgets ønske om øget fokus på metoder til at evaluere og dokumentere de sundhedsmæssige effekter af investeringer i bevægelsesfremmende indretning af byen.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen finder det meget positivt, at Teknik- og Miljøudvalget ønsker at blive inddraget i fremtidige handleplaner, som har samspil med udvalgets områder. I den forbindelse bemærker Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, at indretning af byen og byliv har meget stor betydning for københavnernes psykiske sundhed. Særligt områdefornyelserne, som netop samtænker de fysiske, psykiske og sociale dimensioner, er af væsentlig betydning i forhold

til at skabe bedre psykisk trivsel i København, og Sundheds- og Om-
sorgsforvaltningen håber at Teknik- og Miljøudvalget fremadrettet vil
bidrage med indsatser til handleplan for psykisk sundhed.

Kultur- og Fritidsudvalget

Kultur- og Fritidsudvalget bemærker, at kultur- og fritidslivet er en vigtig medspiller i løsningen af udfordringer på sundheds-, social- og inklusionsområdet. Kultur- og Fritidsforvaltningen arbejder derfor for at blive en aktiv medspiller i løsningen af udfordringer på sundheds- og inklusionsområdet. Eksempelvis bemærkes det, at det er oplagt, at idræts- og sundhedshuse samarbejder. At være aktiv kan give en merværdi, der rækker ud over den enkeltes glæde ved aktiviteten. Kultur- og fritidslivet kan derfor bidrage til et sundere liv, sænke kriminaliteten og øge trygheden og på den måde være med til at skabe en sund og inkluderende by.

Sundhed

Kultur- og Fritidsudvalget påpeger, at der skal sættes fokus på nye og tidssvarende idrætsfaciliteter, da en af gevinsterne ved at være idrætsaktiv er fysisk sundhed, og da et af målene i sundhedspolitikken er bedre rammer for københavnernes fysiske aktivitet. Med foreningerne som ramme om relationer kan de styrke sociale netværk, give bedre selvværd og forbedre den enkeltes livskvalitet.

Kultur- og Fritidsudvalget påpeger, at de sunde vaner skabes tidligt i livet, og udvalget derfor også har fokus på børn og unges deltagelse i kultur- og fritidslivet. Det sker blandt andet ved at øge samspillet mellem institutioner, skoler og foreninger om brugen af byens fritidsfaciliteter. Konkret sker det bl.a. gennem Kultur- og Fritidsforvaltningens engagement i folkeskolereformen, men også ved at arbejde for nem og lige adgang til idræts- og kulturfaciliteter gennem udvidede åbningstider.

Samarbejde

Kultur- og Fritidsudvalget bemærker, at de bidrager til københavnernes sundhedstilbud ved fx, at arbejde aktivt med at bygge bro mellem foreningslivet, de mange tilbud i Københavns kulturhuse og skolerne samt ved at arbejde for, at flere københavnere får bedre tilbud om et fysisk aktivt liv.

Kultur- og Fritidsudvalget opfordrer Sundheds- og Omsorgsforvaltningen til at samarbejde med Kultur- og Fritidsforvaltningen om at udarbejde en fælles strategi for en mere aktiv udnyttelse af byens parker, kirkegårde og vandområder, som kan præsenteres for Teknik- og Miljøforvaltningen i 2015.

Kultur- og Fritidsudvalget opfordrer Sundheds- og Omsorgsforvaltningen til i samarbejde med Kultur- og Fritidsforvaltningen at opstille en realistisk, men ambitiøs målsætning for ældre, der dyrker motion. Samtidig ønsker udvalget en strategi for, hvorledes målene kan nås, som løbende kan monitoreres af Kultur- og Fritidsforvaltningen.

Handleplaner

Kultur- og Fritidsudvalget har i deres høringssvar ikke bemærkninger til handleplanerne.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig, at Kultur- og Fritidsudvalget ser kultur- og fritidslivet som en vigtig medspiller i løsningen af udfordringer på blandt andet sundhedsområdet.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen ser frem til at indgå i samarbejdet med Kultur- og Fritidsforvaltningen og Teknik- og Miljøforvaltningen om en fælles strategi for en mere aktiv udnyttelse af byens parker, vandområder og kirkegårde.

Opfordringen om at opstille en målsætning i forhold til ældre og motion vil indgå i det videre arbejde om udvikling af Københavns ældrepolitik, som forløber parallelt med udvikling af sundhedspolitikken.

Børne- og Ungdomsudvalgets høringsvar

Børne- og Ungdomsudvalget vurderer, at den foreliggende sundhedspolitik er et godt udkast med relevante mål samt, at det er hensigtsmæssigt at have en overordnet politik med et 10-årigt perspektiv suppleret med løbende konkrete handleplaner. Udvalget finder endvidere de to første handleplaner centrale i forhold til at opnå den overordnede vision.

Børne- og Ungdomsudvalget er tilfredse med at blive inddraget tidligt i processen og ser frem til det fortsatte samarbejde om at udforme handleplanerne. Udvalget bemærker, at det er afgørende, at Børne- og Ungdomsudvalget og Sundheds- og Omsorgsudvalget samarbejder om udfordringerne på børne- og ungeområdet og sammen sikrer, at nye initiativer, som udspringer af politikken, er implementerbare og kan integreres i kernerdriften.

Børne- og Ungdomsudvalget er enige i, at det er helt centralt, at den sammenhængende sundhedsindsats styrkes. Udvalget bemærker dog, at det også handler om at fremme trivslen og sundheden, bl.a. ved at styrke det tværfaglige samarbejde i og på tværs af forvaltninger.

Børne- og Ungdomsudvalget finder det desuden væsentligt, at der med sundhedspolitikken sikres fælles data i kommunen om børns sundhed og trivsel. Data kan således være et værktøj til brug af ledelse og fagprofessionelle i dagtilbud og skoler, så de i højere grad kan opspore og prioritere indsatsen, der hvor der er behov, og dermed bidrage til politikens tre overordnede mål.

Handleplaner

Børne- og Ungdomsudvalget foreslår en række indsatser til handleplanerne, hvoraf nogle allerede er iværksat, mens andre udspringer af det, som der er viden om virker, herunder Sundhedsstyrelsens anbefalinger. Udvalget bemærker, at de foreslåede indsatser ikke kan implementeres direkte i kernerdriften, da de er formuleret overordnet, og derfor skal konkretiseres yderligere. Nogle af indsatserne forudsætter desuden politisk prioritering, såfremt effekten skal være bydækkende.

Handleplan for psykisk sundhed

Børne- og Ungdomsudvalget finder Sundheds- og Omsorgsudvalgets to indsatser under spor 1 relevante, men ser også et stort behov for at drøfte, hvordan der konkret arbejdes med så bredt formulerede problemstillinger. Udvalget bemærker endvidere, at opdraget hænger fint

sammen med de øvrige indsatser, som forvaltningen har igangsat med styrkelse af det tværfaglige samarbejde om børn, der har det svært samt udrulning af opsporingsmodel i dagtilbud og afprøvning af screeningsmodel i sundhedsplejen.

Børne- og Ungdomsudvalget anbefaler, at indsatsområderne suppleres med følgende:

1. At sikre inkluderende miljøer i dagtilbud og skoler, hvor børn og unge støttes i at udvikle robusthed
2. At sikre gode overgange, da børn og unge er særligt sårbare i overgangsfaser
3. At sikre gode rammer for unges fritidsliv, da det er med til at sikre en fortsat tilknytning til samfundet, uddannelse og arbejde og muligheder for at skabe nye sociale relationer og øget livskvalitet

Handleplan mod misbrug af alkohol og hash

Børne- og Ungdomsudvalget er enige i Sundheds- og Omsorgsudvalgets tre indsatser i spor 1 og bemærker, at det er centralt, at sundhedsplejersker og pædagoger kender tegnene hos børnene, når forældre har et alkoholmisbrug. De skal også kende de handlemuligheder de har, når der er mistanke om alkoholafhængighed.

Børne- og Ungdomsudvalget vurderer, at Sundheds- og Omsorgsudvalgets to indsatser i spor 2 er relevante og på linie med Børne- og Ungdomsforvaltningens igangværende indsatser. Udvalget bemærker, at kimen til en sundere alkoholkultur i høj grad handler om at styrke skole- og forældresamarbejdet, hvorfor forvaltningen vil videreudvikle indsatsen 'En teenager i familien' samt styrke sundhedsplejens sundhedspædagogiske indsats på de skoler som har særlige udfordringer med alkohol.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig Børne- og Ungdomsudvalgets tilslutning til at styrke den sammenhængende sundhedsindsats og det tværfaglige samarbejde i og på tværs af forvaltninger.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig ønsket om at der sikres fælles data i kommunen om børns sundhed og trivsel, samt ønsket om at forvaltningerne sammen sikrer, at nye initiativer, som udspringer af sundhedspolitikken er implementerbare og kan integreres i kerneidriften.

Børne- og Ungdomsudvalgets input til handleplanen mod misbrug af alkohol og stoffer vedrørende sundhedsplejersker og pædagoger, samt handlemuligheder ved mistanke om alkoholafhængighed indarbejdes i handleplanens spor 1 om børn og unge.

Børne- og Ungdomsudvalgets tre konkrete forslag til handleplanen for psykisk sundhed indarbejdes i handleplanens spor 1 om børn og unge.

Økonomiudvalgets hørings svar

Økonomiudvalget finder det positivt, at sundhedspolitikken har et 10-årigt perspektiv, da det giver mulighed for et mere nuanceret og langstrakt fokus på københavnernes sundhed og trivsel.

Udvalget bifalder sundhedspolitikken vision og principper og vurderer, at det er positivt, at der i sundhedspolitikken lægges stor vægt på at styrke samarbejdet på tværs af kommunens forvaltninger og sektorer, herunder samarbejdet med Region Hovedstaden og den almene praksis. Det vil medvirke til at skabe og udvikle en mere sammenhængende sundhedsindsats.

Handleplaner

Økonomiudvalget bakker op om, at der i første omgang sættes fokus på københavnernes psykiske sundhed samt forbrug af alkohol og hash og ønsker at bidrage til samarbejdet og til realiseringen af handleplanerne.

Økonomiudvalget opfordrer til at inddrage lokaludvalgene aktivt i realiseringen af handleplanen. Lokaludvalgene vil bl.a. kunne bidrage til styrket forældre-skole samarbejde med deres kendskab til de lokale skoler og borgerdialogen med civilsamfundet om nye veje til forebygelse af alkoholproblemer og bedre psykisk sundhed hos børn og unge, f.eks. ved stress og mobning.

Handleplan for psykisk sundhed

Økonomiudvalget anbefaler, at medarbejdertilbud om psykologisk bistand, krisehjælp fokuseres på at udvikle tiltag, der styrker medarbejdernes robusthed. Derudover bør de individuelle tilbud suppleres af organisatoriske tilbud. Det bemærkes, at de tilbud der stilles til rådighed for medarbejderne alene retter sig mod arbejdsrelaterede problemstillinger.

Økonomiudvalget anbefaler, at Københavns Kommune fortsætter sit arbejde for at ansætte medarbejdere inden for rammeaftalen om Det Sociale Kapitel, herunder medarbejder med psykiske lidelser.

Økonomiudvalget bifalder, at handleplanen sætter fokus på at forebygge og afhjælpe dårlig trivsel blandt børn og unge. Dårlig trivsel har ikke kun sundhedsmæssige konsekvenser, men kan også være en faktor i forhold til, at unge påbegynder en kriminel løbebane. Det kan med fordel præciseres i handleplanen, hvordan kommunen mere kon-

kret skal arbejde med at sikre bedre trivsel. Som eksempel foreslår udvalget at nævne mentorordningen for unge mellem 12 og 16 år som økonomiforvaltningen har fået midler til i budget 2015. Udvalget bemærker desuden at unge med dårlig trivsel er mere sårbare overfor at komme ud i et misbrug af alkohol og stoffer, hvorfor sammenhængen mellem spor 2 i begge handleplaner med fordel kan tydeliggøres.

Handleplan mod misbrug af alkohol og hash

Økonomiudvalget bemærker, at det vil være relevant også at medtænke de ansatte i kommunen i forhold til at afdække barrierer for tidlig opsporing af storforbrug af alkohol og alkoholproblemer. Udvalget opfordrer desuden til i højere grad at synliggøre eksisterende tilbud og muligheder vedrørende håndtering af problemer med alkohol og rusmidler for ansatte i kommunen.

Økonomiudvalget opfordrer endvidere til, at handleplanen medtænker kommunens ca. 2000 elever og praktikanter, hvoraf halvdelen er under 20 år. Ud fra viden om unges forbrug af alkohol og hash kan en særlig indsats i forhold til denne gruppe være relevant. Udvalget bemærker desuden, at det vil være relevant at orientere indsatsen mod de kortuddannede københavnere.

Økonomiudvalget bifalder, at sundhedspolitikken sætter fokus på hashmisbrug blandt unge københavnere og særligt på de udfordringer denne problemstilling udgør i forhold til evnen til at fastholde job og uddannelse. Der kunne dog med fordel rettes et større fokus på hashproblematikken i handleplanen. Endelig bemærker udvalget, at det mere tydeligt kunne fremgå, hvordan kommunen arbejder og vil arbejde med at forebygge og behandle unges hashmisbrug herunder hvordan man vil nå de unge.

Sundheds- og Omsorgsforvaltningens opsamling

Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig Økonomiudvalgets opbakning til fokus for handleplanerne, samt tilslutning til at bidrage til samarbejdet og realiseringen af handleplanerne. Sundheds- og Omsorgsforvaltningen noterer sig desuden opfordringen om inddragelse af lokaludvalgene, som vil blive inddraget i forhold til samarbejdet omkring konkrete indsatser i bydelene.

Økonomiudvalgets tre forslag til handleplanen for psykisk sundhed er indarbejdet i spor 1 og 4. Økonomiudvalgets tre forslag til handlepla-

nen mod misbrug af alkohol og hash er indarbejdet i handleplanens
spor 1, 2 og 3.